

Thuishemodialyse en self-care hemodialyse

92.051N

Jan Yperman Ziekenhuis • Briekestraat 12 • 8900 Ieper
dialyse.yperman.net • 057 35 61 40
secdialyse@yperman.net •

1 Voorstelling van het dialyseteam

1.1 Artsen

Op de dienst Nierziekten en Dialyse zijn vijf nefrologen werkzaam. Je zal volgens jouw eigen keuze door één van deze nefrologen begeleid worden als patiënt behandeld met thuishemodialyse of self-care hemodialyse.

Dr. Kristel De Keyzer

Dr. Wim Terryn

Dr. Hilde Vanbelleghem

Dr. Steven Vandewaeter

Dr. Ann Van Loo

1.2 Verpleegkundig verantwoordelijken dialyse

De dienst Dialyse wordt geleid door één hoofdverpleegkundige, die wordt bijgestaan door vier adjunct-hoofdverpleegkundigen.

Carine Struye
Hoofdverpleegkundige Dialyse

Jasper Beele
Adjunct-Verantwoordelijke
CAD Veurne

Cindy Merveillie
Adjunct-Verantwoordelijke
Peritoneale Dialyse

Nathalie Nuyttens
Adjunct-Verantwoordelijke
Thuishemodialyse,
Self-care hemodialyse
en Nachtelijke
hemodialyse

Nadia Wybo
Adjunct-Verantwoordelijke
Hemodialyse leper en
CAD Veurne

1.3 Verpleegkundigen thuishemodialyse en self-care hemodialyse

Het team bestaat uit drie verpleegkundigen die je begeleiden gedurende jouw opleiding. Zij zullen je nadien ook verder opvolgen en bijstaan bij jouw thuis- of self-care hemodialysebehandeling.

Celina Bouton

Aline Lysy

Nathalie Nuyttens

1.4 Secretariaat

De medische secretaresses nemen allerlei administratieve taken omtrent hemodialyse op zich.

Els Bamelis

Vanessa Dochy

1.5 Sociale dienst

Je kan steeds terecht bij de sociaal verpleegkundigen verbonden aan de dienst Dialyse met vragen over vervoer, ziekenhuisfacturen, terugbetalingen, mutualiteit, enz.

Justine Huyse

Chennay Naert

Meer info? Bezoek onze website brochures.yperman.net voor alle infobrochures.

2 De nieren, hoe werken ze?

De nieren spelen een belangrijke rol in de werking van het lichaam. De meeste mensen worden met twee gezonde nieren geboren. Een normale nier is boonvormig, is ongeveer zo groot als een kleine vuist (11 cm) en weegt zo'n 150 gram.

Normale gezonde nieren:

- verwijderen afvalstoffen uit het bloed via de urine
- verwijderen overtollig vocht uit het lichaam via de urine
- helpen het chemisch evenwicht in het lichaam te bewaken
- helpen de bloeddruk onder controle te houden
- helpen bij de aanmaak van rode bloedcellen
- helpen de beenderen gezond en sterk te houden, o.a. door vitamine D aan te maken.

3 Chronisch nierfalen

Wanneer je aan chronisch nierfalen lijdt, nemen de functies van jouw nieren geleidelijk aan af:

- ze filteren het bloed niet meer zoals het hoort
- ze verwijderen het overtollig vocht niet meer zoals het moet
- de balans van zuren en zouten in het bloed kan verstoord zijn
- jouw bloeddruk kan oplopen
- je kan bloedarmoede ontwikkelen
- je kan botontkalking krijgen.

Welke symptomen kan je ondervinden?

De symptomen van een nieraandoening kunnen verschillen van persoon tot persoon. Sommige mensen met een nieraandoening voelen zich zelfs een lange tijd niet ziek en merken de symptomen pas op als hun nieren de afvalstoffen quasi niet meer uitscheiden.

Mogelijke symptomen zijn onder meer:

- vermoeidheid
- krachtsverlies, vooral in de benen
- opgezwollen enkels
- kortademigheid
- een op korte tijd sterk oplopend of sterk dalend gewicht
- een gebrek aan eetlust of misselijkheid
- jeuk zonder dat er huidletsels te zien zijn
- spierkrampen
- weinig moeten urineren
- een hogere bloeddruk.

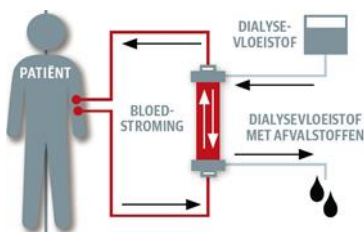
4 Welke behandelingsmogelijkheden zijn er als de nieren niet meer voldoende werken?

Wanneer jouw nieren het (bijna) volledig laten afweten, zijn er drie mogelijke behandelingen waarbij de functie van jouw zieke nieren gedeeltelijk of volledig wordt overgenomen:

- **Hemodialyse of kunstnierbehandeling**, waarbij het bloed wordt gezuiverd buiten het lichaam in een kunstnier
- **Peritoneale dialyse** of buikspoeling, waarbij de afvalstoffen uit het bloed worden gefilterd via het buikvlies
- **Niertransplantatie**, waarbij een nier van een andere persoon in het lichaam wordt ingebracht.

5 Hemodialyse

5.1 Wat is hemodialyse?

Tijdens hemodialyse wordt het 'vervuilde' bloed via steriele leidingen naar de kunstnier gepompt. In de kunstnier wordt het bloed ontdaan van alle afvalstoffen en wordt het overtollig vocht uit het bloed verwijderd. Daarna wordt het gezuiverde bloed opnieuw naar het lichaam gepompt. Tijdens een behandeling stroomt jouw totale bloedvolume verschillende malen doorheen de kunstnier.

Om het bloed door die kunstnier te kunnen pompen, is er een goede toegang tot de bloedbaan nodig. Hiervoor bestaan twee mogelijkheden:

- Een fistel: dit is een verbinding tussen een slagader en een ader waardoor een groot en krachtig bloedvat ontstaat om makkelijk met naalden aan te kunnen prikken.

- Een dialysekatheter: dit is een kunststof buisje dat in een grote ader wordt geplaatst, meestal in de hals.

5.2 Welke soorten hemodialyse bestaan er?

In ons ziekenhuis zijn volgende vormen van hemodialyse mogelijk:

- **centrumhemodialyse:** hemodialyse in het ziekenhuis, waarbij de behandeling wordt uitgevoerd door het dialyseteam, 3 keer per week gedurende 4 uur, op vaste tijdstippen overdag
- **nachtelijke hemodialyse:** hemodialyse in het ziekenhuis, waarbij de behandeling wordt uitgevoerd door het dialyseteam of jezelf, 3 keer per week gedurende 8 uur, op vaste tijdstippen tijdens de nacht
- **self-care hemodialyse:** hemodialyse in het ziekenhuis, waarbij de behandeling wordt uitgevoerd door jezelf, 3 of 4 keer per week gedurende 4 uur, op flexibele tijdstippen overdag
- **thuishemodialyse:** hemodialyse bij jou thuis, waarbij de behandeling wordt uitgevoerd door jezelf, 3 tot 6 maal per week.

6 Thuishemodialyse en self-care hemodialyse

Je hebt interesse om thuishemodialyse of self-care hemodialyse te doen of jouw behandelend nefroloog heeft je dit voorgesteld. Niet elke patiënt komt in aanmerking voor deze vormen van hemodialyse. Dit hangt onder meer af van jouw onderliggende aandoening, eventuele andere medische aandoeningen, je therapietrouw, enzovoort. Indien jouw behandelend nefroloog toestemming geeft om te starten met thuishemodialyse of self-care hemodialyse, dienen nog een aantal stappen te worden doorlopen:

- een informatief gesprek, bij voorkeur samen met jouw partner en/of kinderen (zeker voor thuishemodialyse)
- een huisbezoek (enkel in het geval van thuishemodialyse)
- opleiding in het ziekenhuis gedurende meerdere weken.

7 Thuishemodialyse

Dit is een behandeling waarbij je zelfstandig thuis zal dialyseren, met een dialysetoestel dat je ter beschikking wordt gesteld. Je dialyseert je 4 tot 6 keer per week, afhankelijk van het dialysevoorschrift dat werd opgesteld in overleg met jouw behandelend nefroloog.

Thuishemodialyse biedt je als patiënt veel voordelen:

- je krijgt meer zelfstandigheid en onafhankelijkheid
- je doet actief aan zelfzorg
- dialyse is beter te combineren met jouw studies of job, hobby's en sociaal leven
- na de opleiding hoef je veel minder frequent naar het ziekenhuis te komen
- je hoeft geen rekening meer te houden met wachttijden of transport naar het ziekenhuis
- je zal minder last hebben van vermoeidheid, krampen, hoofdpijn, ... dankzij de frequentere dialyses
- de dialyse wordt beter getolereerd door het hart door minder schommelingen van vocht in de bloedbaan en lagere vochtvolumes die moeten onttrokken worden tijdens dialyse
- er is een betere zuivering van afvalstoffen

- er is een betere bloeddrukcontrole
- je hoeft niet meer zo'n strikt dieet te volgen gezien de betere controle van kalium en fosfor bij frequentere dialyses
- je hoeft niet meer zo'n strenge vochtbeperking toe te passen gezien de frequentere dialyses
- je zal mogelijk minder geneesmiddelen moeten innemen.

Uiteraard dienen ook steeds een aantal mogelijke nadelen in het achterhoofd te worden gehouden:

- je dient jouw behandeling thuis volledig zelfstandig uit te voeren
- je hebt thuis de nodige plaats nodig voor een toestel, opslag van materiaal en eventueel ook een waterbehandelingsinstallatie
- een behandeling thuis kan impact hebben op jouw gezinsleven.

7.1 Self-care hemodialyse

Dit is een behandeling waarbij je zelfstandig zal dialyseren in het dialysecentrum in het ziekenhuis. Je dialyseert je 3 tot 4 keer per week, van maandag tot en met zaterdag, op de door jou gekozen tijdstippen.

Self-care hemodialyse biedt je als patiënt meerdere voordelen:

- je krijgt meer zelfstandigheid en onafhankelijkheid
- je hoeft geen rekening te houden met wachttijden want er staat steeds een toestel voor jou ter beschikking
- er is een grote flexibiliteit mogelijk wat betreft dialysedagen en -tijdstippen
- je blijft onder toezicht van een dialyseverpleegkundige waarop je een beroep kan doen indien nodig
- je blijft onder toezicht van een nefroloog.

De nadelen waarmee je dient rekening te houden:

- je wint geen tijd: je moet nog steeds naar het ziekenhuis komen en je dient zelf het toestel op te bouwen voor en af te breken na de behandeling.

7.2 Opvolging

Voor zowel thuishemodialyse als self-care hemodialyse gebeurt de opvolging door jouw behandelend nefroloog tijdens een maandelijkse consultatie in het ziekenhuis, waarbij dan ook de nodige bloedafnames zullen gebeuren.

Bij thuishemodialyse komt de thuishemodialyseverpleegkundige twee maal per jaar op huisbezoek om te evalueren of alles thuis nog goed verloopt, of er geen problemen zijn wat betreft hygiëne en stockage, enzovoort.

7.3 Opleiding

De opleiding voor zowel thuishemodialyse als self-care hemodialyse gaat overdag door op de dialyseafdeling in het ziekenhuis. De duur van de opleiding is afhankelijk van patiënt tot patiënt, maar is ook afhankelijk van de gekozen behandelingsvorm en/of het gekozen dialysetoestel. Reken op een minimale opleidingstijd van ongeveer één maand.

Tijdens de opleiding leer je:

- wat een hemodialysebehandeling allemaal inhoudt
- hoe het dialysetoestel moet worden opgebouwd
- welke alarmen het toestel kan geven en hoe deze moeten worden opgelost
- jouw fistel aan te prikken of jouw dialysekatheter aan te sluiten.

Dit gebeurt aan de hand van een volledig uitgewerkte cursus en onder continue begeleiding door ervaren hemodialyseverpleegkundigen. Het dialysetoestel en al het nodige materiaal wordt voorzien door het ziekenhuis.

De bedoeling van de opleiding is om zelfzekerheid en zelfstandigheid op te bouwen. Heb je als patiënt het gevoel dat je wat langer tijd nodig hebt, dan mag je dit zeker aangeven zodat we er rekening mee kunnen houden.

Specifiek voor thuishemodialyse:

Indien jouw partner thuis actief wil meewerken aan jouw behandeling, gelieve dit dan zeker te vermelden. In dat geval kunnen we ook voor hem/haar een aantal opleidingsmomenten inplannen.

Eens de opleiding voor thuishemodialyse doorlopen is, wordt er voor het eerst thuis gedialyseerd. De dialyseverpleegkundige komt de eerste keren langs bij jou thuis om je te begeleiden en bij te sturen waar nodig. Geleidelijk aan word je dan losgelaten en dialyseer je volledig zelfstandig. Je kan thuis steeds beroep doen op een verpleegkundige wachtdienst en een technische wachtdienst.

Er is ook een mogelijkheid om een zetel en/of tafel in bruikleen te krijgen voor thuis.

7.4 Keuzes bij thuishemodialyse

Voor thuishemodialyse hebben we 2 types dialysetoestellen ter beschikking. Het verschil in behandeling tussen beide toestellen wordt hieronder uitgelegd.

7.4.1 Korte dagelijkse hemodialyse met Physidia S3 (firma Eurocept)

Wanneer je kiest voor korte dagelijkse hemodialyse met het Physidia S3 toestel, zal je 5 à 6 keer per week een korte behandeling van ongeveer 2 uur uitvoeren.

De Physidia S3 is een compact en makkelijk verplaatsbaar toestel voor hemodialyse in een thuissetting en is heel gemakkelijk in opbouw. Het enige wat je nodig hebt, is een geaard stopcontact en een afvoer (dit laatste kan een lavabo of een afvoerputje zijn).

Het materiaal dat nodig is voor het uitvoeren van de behandeling bestaat onder meer uit:

- het toestel met bijhorende tablet en materialenkastje
- dialysaatzakken met verbindingslijn ('octopus') en lades voor het stapelen van de zakken
- een bloedlijn
- een dialysaatcasette
- een kunstnier
- een zak spoelvocht
- een afvoerlijn
- materiaal om jouw fistel aan te prikken of jouw dialysekatheter aan te sluiten (zoals ontsmetting, spuitjes, enz.).

De behandelingsgegevens, die samen met jouw behandelende nefroloog bepaald werden, staan op een patiëntenkaart die je heel gemakkelijk inbrengt in het toestel.

De gegevens worden uitgelezen en weergegeven op een tablet. Op de tablet worden alle te doorlopen stappen getoond. Eens alle stappen voor het opbouwen van het toestel werden uitgevoerd, kan de behandeling gestart worden. De behandelingsgegevens kunnen tijdens de dialyse op de tablet gevolgd worden.

Naast de ruimte die je moet voorzien voor het toestel met bijbehorende materialen, hou je ook rekening met plaats voor de nodige opslag. Daarvoor mag je rekenen op een 2-wekelijkse levering van ongeveer 1 pallet. Die voorraad materiaal bestaat vooral uit dialysaatzakken, dialysaatcassettes, kunstnieren, bloedlijnen, zakken spoelvocht.

7.4.2 Conventionele hemodialyse met 5008S care system (firma Fresenius)

+

+

Voorbehandeling

RO toestel = **Aqua Uno**

Dialysetoestel = **5008S**

Wanneer je kiest voor conventionele hemodialyse met het 5008S Fresenius toestel, dan zal je 3 à 4 keer per week een behandeling van 3,5 tot 4 uur uitvoeren.

Om met dit toestel te kunnen werken, zullen enige aanpassingswerken moeten uitgevoerd worden bij jou thuis (deze worden uitgevoerd door de firma). Er zal een volledige waterbehandelingsinstallatie geplaatst worden om het inkomend leidingwater te zuiveren vooraleer dit naar het toestel wordt doorgestuurd. Dit neemt ongeveer een vierkante meter van jouw muur in beslag. Op de plaats waar het toestel staat, moet ook waterafvoer voorzien zijn en een geaard stopcontact.

Het nodige materiaal om een behandeling uit te kunnen voeren bestaat onder meer uit:

- het toestel met bijbehorend waterbehandelingssysteem
- bloedlijnen
- een kunstnier
- een bicarbonaatzak
- materiaal om jouw fistel aan te prikken of jouw dialysekatheter aan te sluiten (zoals ontsmetting, spuitjes, enz.).

Het toestel is vrij eenvoudig op te bouwen en de behandelingsgegevens worden door jou in het toestel ingebracht op de touchscreen van het toestel. Eens de behandeling opgestart is, kan je de behandelingsgegevens voortdurend op dit scherm meevolgen.

Wat opslagmateriaal betreft, dien je ruimte te voorzien voor ongeveer 0,5 pallet per maand.

7.4.3 Verschillen tussen beide behandelingsvormen en dialysetoestellen

Hieronder geven we je een overzicht van de belangrijkste verschillen:

Physidia S3	Fresenius 5008
<ul style="list-style-type: none"> • Geen extra waterbehandeling • 6 keer per week korte behandelingen (korte dagelijkse hemodialyse) • Behandeling kan tijdens dialyse niet aangepast worden (extra tijd, extra ultrafiltratie)	<ul style="list-style-type: none"> • Bijkomende waterbehandeling en bijbehorende opleiding • Langere behandeling, evenwel niet dagelijks (conventionele hemodialyse) • Behandeling kan tijdens dialyse aangepast worden (extra tijd, extra ultrafiltratie)

En wat met...?

1. Dieet en vochtbeperking

Aangezien je dagelijks of frequenter dialyseert, verkrijg je wat meer vrijheid in jouw dialysedieet. Dagelijks vocht onttrekken houdt in dat je misschien net iets meer kan drinken (al is voorzichtigheid op dat vlak altijd aan te raden).

Maar ook doordat je (specifiek met het Physidia toestel) op een lage kaliumwaarde dialyseert, heb je meer vrijheid om kaliumrijkere voeding te eten, zoals bijvoorbeeld meer fruit, rauwe groenten, schelp- en schaaldieren.

Overigens merken wij op dat jouw bloedwaarden minder schommelen, doordat je dagelijks dialyseert.

Medicatie kan hierdoor ook in bepaalde gevallen (aanzienlijk) worden afgebouwd.

2. Sporten

Naast een evenwichtige voeding is het ook belangrijk om jouw conditie op peil te houden. Sporten heeft ook een positieve uitwerking op de gemoedstoestand. Er wordt zeker aangeraden om te bewegen binnen jouw mogelijkheden. Door thuishemodialyse heb je misschien terug meer tijd en energie om het sporten/bewegen terug op te pikken.

3. Studeren en werken

Wanneer je kiest voor thuishemodialyse of self-care hemodialyse, kan je de dialyse gemakkelijker combineren met studeren of werken. Je kan jouw dialysesessies inplannen wanneer dit voor jou het best uitkomt. Studies, werk of andere activiteiten komen op die manier niet in het gedrang.

4. Reizen

Wanneer je kiest om thuis te dialyseren met het Physidia S3 toestel, dan kan je ook op reis gaan met dit toestel. Informeer wel of er geaarde stopcontacten aanwezig zijn in de ruimte waar je zal dialyseren op jouw bestemming. Het toestel zelf kan in een reiskoffer meegenomen worden. Je kan opteren om het nodige materiaal mee te nemen van thuis, maar er is ook een mogelijkheid om materiaal te laten leveren op de reisbestemming indien dit om een langere reis gaat.

Wanneer je de keuze maakt om met het Fresenius toestel te dialyseren, is reizen ook nog steeds mogelijk. Hier zal, afhankelijk van de reisbestemming, hemodialyse in het dialysecentrum van de reisbestemming geboekt worden.

5. Materiaal

Klein materiaal (zoals naalden, spuitjes, pleisters, kunstnieren ...) worden voorzien door het ziekenhuis. Maandelijks verwachten wij van jou een bestelling daarvoor. Groot materiaal (zoals dialysaatzakken, dialyse-cassettes, bloedlijnen, ...) worden voorzien door de firma zelf (Fresenius of Eurocept).

Je staat zelf in voor beide bestellingen. Bestel steeds zodanig dat je voldoende materiaal hebt tot aan de volgende levering. Bestel ook dusdanig dat je alles proper en geordend kan stockeren bij jou thuis. Dit aspect wordt ook in jouw opleiding opgenomen.

6. Ervaringen van patiënten

Hieronder vind je enkele getuigenissen van patiënten met antwoord op de vraag waarom zij kozen voor thuishemodialyse en wat deze keuze voor hen symboliseert...

*Mijn grootste troef ! Terug alle dagen kunnen werken.
Dit is dan ook terug vrijheid en keuze om je dialyse uit te voeren op elk moment van de dag, wanneer het je zelf past.*

L.S.

Ik koos voor thuisdialyse op aanraden van het verplegend personeel in het ziekenhuis. Ik had er moeite mee om zelf te prikken, maar uiteindelijk doet het bijna geen pijn als je zelf prikt.

Thuisdialyse gebeurt elke dag, en het duurt maar 2u15min i.p.v. 4 uur om de twee dagen in het ziekenhuis. Je bent veel vrijer om de dialyse te doen wanneer het je best past. Je hebt ook betere bloeduitslagen en een betere dialyse omdat het meerdere malen per week gebeurt.

Ook het toestel is heel praktisch, niet groot qua omvang, waardoor je het heel gemakkelijk kan meenemen als je op reis wil gaan. Je hebt enkel een afvoer nodig en een geaard stopcontact. Ik vind dat het heel veel voordelen geeft. Voor iemand die de ruimte kan vrijmaken thuis, en nog capabel genoeg is om het zelf aan te leren, is dit een aanrader. En in geval van problemen staat het team van de thuisdialyse steeds paraat voor je. Dat verdient ook een pluim.

M.V.

Ik kan zelf bepalen wanneer ik mijn dialyse doe, dit gebeurt meestal in de avond.

Zo kan ik nog gaan werken en mijn huishouden nog wat doen, en verlies ik niks van de dag. Na mijn dialyse ben ik wat moe en kan ik dan onmiddellijk slapen. De tijd gaat ook veel sneller zo.

K.R.

In de eerste plaats heb ik de keuze gemaakt voor thuishemodialyse om geen tijd meer te verliezen aan vervoer van en naar het ziekenhuis en het wachten tot het toestel gebruiksklaar is.

Het zelfstandig dialyseren thuis bevalt me goed. Aangezien ik in de voormiddag nog ga werken, kan ik in de namiddag mijn behandeling doen. Dit is ook minder vermoeiend voor mijn lichaam.

Aangezien ik in het verleden buikspoeling heb gedaan thuis ben ik niet bang nieuwe dingen aan te leren, en zelfs het manipuleren van de katheter leerde ik vlot aan dankzij de geruststellingen en de opleiding door de verpleegkundigen.

D.G.

Jan Yperman Ziekenhuis • Briekestraat 12 • 8900 Ieper

Dienst dialyse: 057 35 61 40 – secdialyse@yperman.net

Dienst thuishemodialyse: 057 35 61 56 – thuisdialyse@yperman.net

